

УДК 94 (477.8)

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ К. ТРИЛЬОВСЬКОГО (СЕРЕДИНА 1920-х - 1930-х рр.)

ЛЕСЯ БОЙЧУК,

аспірант Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

У статті досліджено суспільно-політичну діяльність К. Трильовського середини 1920-х - 1930-х рр., яка охоплювала його участь в Українській соціально-радикальній партії, Українській соціально-радикальній партії - Лівіці, молодіжному товаристві "Каменярі", народних вічах та зборах. Крізь призму громадсько-політичної роботи К. Трильовського розкрито його роль у суспільному житті Галичини міжвоєнного періоду, ступінь залучення до розв'язання національно-культурних та соціальних завдань.

Ключові слова: Кирило Трильовський, громадсько-політична діяльність, Українська соціально-радикальна партія, Українська соціально-радикальна партія - Лівіця, "Каменярі", вибори.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямків сучасної історичної науки є дослідження персоналій. У радянський період за умов існування тоталітарної партійно-державної ідеології імена багатьох відомих українців замовчувались. Лише з прийняттям незалежності нашою державою, коли відкрився вільний доступ до архівних джерел та періодичної літератури, вітчизняна історія поповнюється низкою досліджень, які повертають нам забуті, маловідомі імена провідних громадсько-політичних та національно-культурних діячів. До когорти таких постатей належить Кирило Трильовський (1864-1941 рр.), діяльність якого ще й досі не знайшла належного та всебічного висвітлення в українській історії. Він відіграв значну роль у суспільному житті Галичини кінця XIX - початку XX ст.: був одним із засновників та активним членом радикальної партії; двічі (у 1907 р. та 1911 р.) його було обрано послом до австрійського парламенту; а в 1913 р. - депутатом до Галицького сейму; у період Західно-Української Народної Республіки (далі - ЗУНР) громадсько-політичний діяч входив до складу Української національної ради. Славу "січового батька" йому принесло засноване ним однойменне товариство, мережа якого за десять років охопила всю Східну Галичину та Буковину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Ступінь наукової розробки теми характеризується відсутністю ґрунтовних наукових праць. З огляду на національно-патріотичний характер політичної діяльності громадського діяча, вона не стала об'єктом наукових студій для радянських учених. Сучасні дослідники акцентують увагу на заснуванні та розвитку К. Трильовським січового руху. Виняток становить публікація М. Міщук та А. Міщук, що розкриває заснування політиком Української соціально-радикальної партії - Лівіці (далі УСРП - Лівіці), його вихід з Української соціально-радикальної партії (далі УСРП). Джерельну базу дослідження складають спогади "січового батька", очевидців тогочасного періоду; архівні матеріали та періодичні видання.

Мета статті полягає в усебічному висвітленні громадсько-політичної діяльності К. Трильовського се-

редини 1920-х - 1930-х рр., у визначенні його ролі та місця в суспільному житті Галичини досліджуваного періоду.

Виклад основного матеріалу. Після поразки національно-визвольних змагань українців у Галичині К. Трильовський у 1920 р. виїхав до Відня. Перебуваючи на еміграції, він переживав великі фінансові труднощі. Восени 1927 р. "січовий батько" повернувся в Галичину й одразу приступив до активної політичної діяльності. Зокрема, він вирішив узяти участь у чергових польських виборах до сейму та сенату, призначених на весну 1928 р. Маючи намір бути кандидатом на посла до парламенту від УСРП, одним із лідерів якої він був у довоєнний період, громадський діяч звернувся у листопаді 1928 р. до президії партії із заявою прийняти його [23, с. 7]. Однак керівництво партії відмовило, у зв'язку із його виходом із неї 16 лютого 1919 р. та утворенням власної Селянсько-радикальної партії. Причиною відмови також стали колишні внутрішньопартійні конфлікти між К. Трильовським та Л. Бачинським, головою УСРП [7, с. 2].

Проте, незважаючи на це, політик наприкінці 1927 р. розпочав виборчу кампанію, агітуючи за власну кандидатуру. Для участі в майбутніх виборах громадський діяч мав намір створити свою партію. На початку грудня 1927 р. він почав видавати газету "Громадські Вісті", на сторінках якої популяризував ідею створення нової партії [16, с. 4-5]. Редактором часопису, який виходив від грудня 1927 р. і кілька місяців на початку 1928 р., був І. Голуб зі Станіслава [1, арк. 40].

За ініціативою К. Трильовського 1 січня 1928 р. у Львові відбулося засідання організаційного комітету Української соціалістично-радикальної партії - Лівіці, на якому було засуджено зближення Л. Бачинського з Українським національно-демократичним об'єднанням (далі УНДО), задекларовано рішення про об'єднання Галичини з Радянською Україною [21, с. 124]. Зауважимо, що радянським ідеї з'явилися у політика ще на еміграції. Як зазначив громадський діяч у спогадах: "Я мав ще в 1927 р. півторагодинну конференцію у радянським посольстві у

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.

Відні, при котрій я заступав думку, що таке приєднання було би ще самотнім рятунком для наших західноукраїнських земель.", бо "...поляки взяли участь у 17 ст. ..." [3, арк. 30].

На початку 1928 р. УСРП - Лівича розгорнула свою діяльність на місцевому рівні, зокрема на Покутті. У канцелярії К. Трильовського в Коломиї 3 січня відбулася нарада, у якій узяли участь Антон Кузьмич, Павло Лаврук з Іспаса і кілька селян із Косівського і Печеніжинського повітів. Вони висловили підтримку "січовому батькові" щодо створення нової партії [1, арк. 7-8]. На таємній партійній конференції УСРП - Лівичі 9 січня 1928 р. у Станіславі, у якій взяли участь 20 осіб, було обрано Центральний комітет партії: К. Трильовський став головою, І. Курах зі Львова - заступником, членами комітету - І. Голуб зі Станіслава, І. Романчик та І. Кременчук із Тисмениці. І. Голуб, який був головою конференції, зазначив, що "січовий батько" повернувся до Галичини на його запрошення, щоб очолити Соціально-радикальну партію у зв'язку із зближенням її голови Л. Бачинського з УНДО [1, арк. 20].

В основі програми УСРП - Лівичі було покладено теорію наукового соціалізму, висунуті вимоги культурного та економічного розвитку українського народу, поза увагою залишилися питання про політичну незалежність. Незважаючи на те, що програма партії передбачала передачу землі селянам без викупу, вона не користувалася великою популярністю серед виборців [1, арк. 7-8].

За свідченням матеріалів періодичних видань досліджуваного періоду, більшість передвиборчих віч К. Трильовського закінчилися невдачею. 31 грудня 1927 р. політик скликав передвиборчу нараду до Снятина, проте селяни рішуче виступили проти нього, заявивши, що "як дотепер не помагав їм в роботі, то і на виборах хай без них обходиться..." [19, с. 6]. Подібна ситуація відбулася на вічі у Косові 27 січня 1928 р., а згодом у с. Яблунів Коломийського повіту, у с. Кривці Богородчанського повіту [11, с. 6].

Найбільш показовими були передвиборчі збори, скликані громадським діячем до Кут у Косівському повіті, де учасники з криками "ганьба" розійшлися одразу після його виходу на сцену. Очевидець цієї події М. Равшер зазначила: "... Трильовський зрозумів, що тій, колись такій величавій, его кар'єрі прийшов кінець, вона вже закінчилася, він уже став політичним трупом..." [30, с. 230].

Про те, що підтримка УСРП - Лівичі українським населенням на території Покуття була слабкою, указували також поліцейські доноси. 18 січня 1928 р. на передвиборчих зборах у с. Іллінцях Снятинського повіту селяни звинуватили К. Трильовського за те, що "...в 1918-19 рр. належав він до тих, які вислали українців за Збруч, щоб воювали з Червоною армією..." [1, арк. 40]. У Тлумацькому повіті відбулося всього одне віче - 20 січня 1928 р. в Тисмениці [1, арк. 40].

Популярності "січового батька" не сприяла також критика його особи з боку колишніх однопартійців. На сторінках часопису "Громадський голос" соціалісти-радикали звернулись до політика з рядом запитань, вимагаючи від нього відповідей. Найважливішими з них були такі: чому не брав участі на фронті в боях легіону Українських січових стрільців, чому не віддав свого сина до українського війська, чому не повертався до краю раніше, коли "людей саджа-

ли у тюрми за віднову народної роботи", а приїхав тепер під час виборів [9, с. 8-9]. К. Трильовського звинувачували в лояльності до поляків, критикували газету "Громадські Вісті", яку він видавав [16, с. 4-5]. На повітових конференціях Соціально-радикальної партії 1 січня 1928 р. в с. Усті Снятинського повіту та 11 січня 1928 р. в Косові було засуджено створення громадським діячем УСРП - Лівичі [12, с. 4; 13, с. 5].

У результаті такої гострої критики політик зняв свою кандидатуру на посаду на парламентських виборах 1928 р., а УСРП - Лівича припинила свою діяльність [39, с. 2]. Описуючи ці події, К. Трильовський у своєму листі до О. Назарука зазначив: "Страшений перелом в душі моїй зробили страшні кальомнії, які кинули на мене радикали (Стахів, Левко) по моїм повороті до краю. Це мене страшно зломало..." [4, арк. 9].

Проте, незважаючи на внутрішні особистісні переживання, "січовий батько" продовжував брати активну участь у суспільно-політичному житті Галичини. Адже, як він зазначав на сторінках часопису "Свобода", "...політичну боротьбу в ім'я створення української влади - ми мусимо вести безупинно..., кожен українець відповідно до своїх здібностей повинен виконувати роботу по відродженню нації..." [35, с. 2]. Тому, поступившись власними політичними амбіціями, К. Трильовський 27 вересня 1930 р. знову став членом УСРП [4, арк. 37].

На початку 1930-х рр. організаційна робота членів соціально-радикальної партії на місцевому рівні проходила у формі організації народних віч, зборів та повітових конференцій. Громадський діяч брав у них активну участь. 26 жовтня 1930 р. він виступав із доповіддю на виборчій нараді УСРП у Снятині [8, с. 2], 1931 р. узяв участь у першотравневому святі, організованому радикалами [24, с. 2]. На народних зборах 19 липня 1931 р. К. Трильовський був ініціатором заснування місцевого осередку партії в с. Коржів Коломийського повіту. На цьому вічі він засудив заснування духовенством власної політичної партії, Української народної "Обнови", яка була лояльною до польської влади [2, арк. 26]. Із гострою критикою клерикалів "січовий батько" виступив також на справоздавчому вічі радикального посла М. Вахнюка 16 серпня 1931 р. у с. Корнів Городенківського повіту [25, с. 3].

Політик брав активну участь у районних, повітових та крайових конференціях УСРП. 8 листопада 1931 р. у Коломиї на повітовій конференції партії він закликав учасників до бойкоту Української народної "Обнови" [2, арк. 46]. Громадський діяч також виступав із рефератом на з'їзді УСРП у Коломиї 12 червня 1932 р. [27, с. 6]. 20 червня 1932 р. він був головою районної конференції соціалістів-радикалів у с. Гвіздці Коломийського повіту [28, с. 6]. На партійних зборах 23 липня 1933 р. у Коломиї К. Трильовського було обрано до Повітової ради партії [29, с. 6]. Наступного року 28 січня він виступав із рефератом на повітовій конференції в Городенці [33, с. 6]. 30 грудня 1932 р. "січовий батько" взяв участь у тридцять другому конгресі УСРП [34, с. 3], а 24 грудня 1933 р. - на крайовій конференції партії у Львові [20, с. 4].

Під час виборчої кампанії до парламенту в 1935 р. К. Трильовський виступив із УСРП у зв'язку з рішенням соціалістів-радикалів бойкотувати вибори. Виступаючи 27 серпня 1935 р. на передвиборчому вічі в Гвіздці Коломийського повіту, він зазначив, що "бойкот могли ухвалювати лиш люди, що зовсім не

здають собі справи з нашого положення в Польщі та не мають просто почуття відповідальності перед історією..." [14, с. 4]. Політик висунув на вибори до польського сейму та сенату свою незалежну кандидатуру, проте його не було обрано. Популярності "січового батька" знову не сприяли колишні однопартійці. На сторінках друкованого органу партії вони знову розгорнули критику проти нього. Зокрема, соціалісти-радикали стверджували, що К. Трильовський за грошову винагороду пропонував свою співпрацю комуністичному органу в Америці "Щоденним Вістям", заявляючи, що "...буде писати проти українських політичних груп, у першу чергу проти УСРП..." [31, с. 4].

Повернувшись з еміграції, К. Трильовський не полишав ідеї відродження січового руху. Проте в міжвоєнний період у Галичині відновити діяльність "Січі" не вдалося, за найменші порушення польська влада закривала місцеві осередки товариства. Організаційно-ідеологічною трансформацією "Січі" стало молодіжне товариство "Луг", створене 1925 р. Р. Дашкевичем. Хоча за статутом метою його діяльності була спортивна та культурно-освітня діяльність, проте поліцейські доноси вказували на те, що діяльність товариства є антидержавною, бо виховує молодь у військовому дусі [6, с. 19]. 1930 р. товариство було організатором 30-літнього ювілею заснування січового руху. У Луговому святі, яке відбулося в червні 1930 р. у Львові, узяв участь К. Трильовський. Він мав виступити із рефератом про історію січового руху, проте старство заборонило виголошувати промови [5, с. 2].

Не маючи можливості відродити січову організацію в Галичині, в умовах фактичної окупації краю поляками політик активно підтримував і сприяв її розвитку за кордоном. Із середини 1920-х рр. січовий рух набув поширення в Чехословаччині в середовищі українських емігрантів. Перше січове товариство було створено в 1926 р. у Подєбрадах. За участі К. Трильовського 1927 р. у Празі відбувся Перший січовий з'їзд, на якому було створено керівний орган руху "Український січовий союз" (далі УСС) з осідком у Празі. Він входив як секція до соціалістичного спортивного інтернаціоналу [6, с. 59]. 1931 р. УСС запросив громадського діяча взяти участь із його делегатами в Міжнародній робітничій олімпіаді у Відні, проте через відсутність коштів та слабе здоров'я він відмовився [40, с. 175]. 26 листопада 1933 р. відбувся Другий січовий з'їзд УСС у Празі, на якому К. Трильовського було обрано почесним членом [15, с. 3]. Незважаючи на те, що політик проживав у Галичині, він активно цікавився становищем січового руху в Чехії. 1934 р. він звернувся з меморандумом до свого колишнього знайомого, лідера чеських соціал-демократів Совкупа з проханням сприяти діяльності українських січових товариств у Празі та Подєбрадах. Громадський діяч також засудив політику чехів щодо підтримки на Закарпатті москвофільського руху [40, с. 125; с. 194].

Зауважимо, що з липня 1915 р. січовий рух поширився серед української еміграції в США. У 1920 - 1930-х рр. К. Трильовський працював кореспондентом американських часописів "Свободи" в Джерсі-Сіті та "Народного слова" в Пітсбурзі. Зі сторінок своїх статей він закликав українців засновувати нові та активно розвивати вже існуючі січові товариства. Авторитет "січового батька" в США був на високому рівні. У вересні 1928 р. в Чикаго було створено товариство "Січ імені К. Трильовського" [22,

с. 377]. Будучи далекоглядним політиком, громадський діяч відчував наближення нової світової війни, тому закликав еміграцію організувати січово-стрілецький легіон, підготувати українські військові кадри для участі в майбутній війні [38, с. 2]. Проте його ідеї залишилися нереалізованими.

У 1930-х рр. К. Трильовський був активним членом молодіжного товариства Союз української поступової молоді імені М. Драгоманова "Каменярі", створеного в грудні 1930 р. у рамках радикальної партії. Фактично це була друга організація після "Лугу", яка стала ідейним продовженням "Січі". Метою її діяльності було сприяти культурно-освітньому, громадсько-суспільному й фізичному розвитку та вихованню української молоді [6, с. 28]. Проживаючи в с. Гвіздець Коломийського повіту, К. Трильовський брав активну участь у діяльності місцевої філії "Каменярів", а також у зборах товариства на території Коломийського та Снятинського повітів. На народному вічі 3 січня 1932 р. у с. Балинця Снятинського повіту К. Трильовський був одним із засновників місцевого осередку товариства [10, с. 2]. На "каменярській анкеті" в Коломії 22 травня 1932 р. громадський діяч виступив із доповіддю про ідеологію й завдання каменярського руху [36, с. 2]. 7 липня 1932 р. у Коломії він виголосив реферат на святковому концерті, присвяченому "ідейному батькові" товариства І. Франкові [32, с. 447]. Наступного року на зборах "Каменярів" Коломийського повіту політик зазначив, що одним із головних завдань організації є звільнення молоді від комуністичного впливу "Сельробу", пробудження національної свідомості української нації. 1933 р. К. Трильовський виступав на святі, організованому місцевим осередком товариства в с. Гвіздець Коломийського повіту, із рефератом на тему "Іван Франко як громадянин" [18, с. 2]. 15 грудня 1935 р. "січовий батько" взяв участь у повітовій конференції "Каменярів" у Коломії, звернувши увагу на відсутність свободи слова в Галичині, маючи на увазі конфіскацію польською владою "Кобзаря" Т. Шевченка, виданого В. Сімовичем, закликав присутніх поширювати твори Т. Шевченка [17, с. 2]. Проте наприкінці 1935 р. К. Трильовського виключили з "Каменярів", оскільки він перестав бути членом УСРП, під егідою якої перебувало товариство [4, арк. 38]. Власне, через таке рішення колишніх однопартійців, невдачу на зборах та проблеми зі здоров'ям громадський діяч не брав уже активної участі в політичному житті краю після 1935 р.

Висновок

Громадсько-політична діяльність К. Трильовського середини 1920-х - 1930-х рр. була надзвичайно різноманітною. Незважаючи на свій уже немолодий вік, політик брав активну участь у виборчих кампаніях до польського сейму та сенату в 1928 р. та в 1935 р., у численних народних вічах та зборах. Наприкінці 1920-х рр. акція, започаткована К. Трильовським щодо заснування УСРП - Лівіці, сприяла розвитку деструктивних тенденцій у середовищі соціалістів-радикалів. Проте згодом, подолавши власні політичні амбіції, громадський діяч став одним із найдіяльніших політиків УСРП на території Коломийського повіту. Утім, позиція політика, яку він займав під час чергових парламентських виборів 1935 р., зумовила його повторний вихід із партії. Розуміючи потребу та значення культурно-просвітницької, національно-патріотичної роботи серед

молоді, К. Трильовський був також одним із провідних діячів товариства "Каменярі" на Коломийщині. Не маючи змоги відродити січовий рух у Галичині, політик активно підтримував його в середовищі українських емігрантів на території США та Чехословаччини. Таким чином, його громадсько-політична діяльність помітно вплинула на суспільне життя Галичини досліджуваного періоду, сприяла піднесенню національної та політичної свідомості українців у краї та за кордоном.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державний архів Івано-Франківської області. - Ф. 2. Станіславське воєводське управління. - Оп. 1. - Спр. 607. Щотижневі звіти Станіславського воєводського управління про політичну обстановку в Станіславському воєводстві за січень-жовтень місяці 1928 року. - 270 арк.
2. Державний архів Івано-Франківської області. - Ф. 2. Станіславське воєводське управління. - Оп. 1. - Спр. 793. Донесення повітових старостів про діяльність української селянської партії (УСРП) на території воєводства. - 54 арк.
3. Центральний державний історичний архів України у м. Львові. - Ф. 362. Кирило Студинський. - Оп. 1. - Спр. 401. Листи Томовича В., Тризни М., Трегубова В. і Трильовського К. 1895-1939 рр. - 33 арк.
4. Центральний державний історичний архів України у м. Львові. - Ф. 359. Осип Назарук. - Оп. 1. - спр. 327. Листи Трильовського К., Труша І, Тузяківни Ю. - 59 арк.
5. 30 літнє лугове свято з нагоди заснування першої Січі // Свобода. - 1930. - Ч. 172. - С. 2.
6. Андрухів І. Молодіжні товариства Галичини: 1861-1939. (Короткий історичний нарис) / І. Андрухів. - Івано-Франківськ, 1995. - 71 с.
7. В низ котиться віз // Громадський голос. - 1925. - Ч. 35-36. - С. 2.
8. Віча й конференції. Коломийщина // Громадський голос. - 1930. - Ч. 46. - С. 2.
9. Вперед відповісти // Громадський голос. - 1928. - Ч. 1-2. - С. 8-9.
10. Голос молоді. Каменярі в Балинцях // Громадський голос. - 1932. - Ч. 3. - С. 2.
11. З виборчого руху УСРП // Громадський голос. - 1928. - Ч. 14. - С. 6.
12. З виборчого руху УСРП // Громадський голос. - 1928. - Ч. 3. - С. 4.
13. З виборчого руху УСРП // Громадський голос. - 1928. - Ч. 4. - С. 5.
14. З виборчого руху. Коломийщина // Діло. - 1935. - Ч. 235. - С. 4.
15. З життя українців на чужині // Громадський голос. - 1933. - Ч. 50. - С. 3.
16. Каже, що його взивали // Громадський голос. - 1927. - Ч. 53. - С. 4-5.
17. Картина з "органічної праці" в ріднім краю (каменярська анкета в Коломиї) // Свобода. - 1936. - Ч. 48. - С. 2.
18. Картини з "органічної праці" в ріднім краю. Каменярі // Свобода. - 1933. - Ч. 7. - С. 2.
19. Кінець кирині Трильовського // Громадський голос. - 1928. - Ч. 3. - С. 6.
20. Краєва конференція УСРП у Львові // Громадський голос. - 1933. - Ч. 51. - С. 4.
21. Міщук М. Теоретичні та практичні засади організаційної діяльності Української Радикальної партії - Української партії соціалістів-революціонерів / М. Міщук, А. Міщук // Лицарі рідного краю: січово-стрілецька традиція в історії, культурі та мистецтві України ХХ століття. - Коломия, 2007. - С. 121-124.
22. Мусійчук С. Причини упадку січової організації у З. Д. А. (Уривок зі спогадів) / С. Мусійчук // Гей, там на горі "Січ" іде!.. Пропам'ятна книга "Січей" / [зібрав й упорядкував П. Трильовський]. - Едмонтон, 1965. - С. 373-378.
23. Новинки (поворот д-ра Трильовського до краю) // Громадський голос. - 1927. - Ч. 49. - С. 7.

24. Організаційний рух. Коломийщина // Громадський голос. - 1931. - Ч. 18. - С. 2.
25. Організаційний рух. Коломийщина // Громадський голос. - 1931. - Ч. 37. - С. 3.
26. Організаційний рух. Коломийщина // Громадський голос. - 1931. - Ч. 26. - С. 6.
27. Організаційний рух. Коломийщина // Громадський голос. - 1932. - Ч. 24. - С. 6.
28. Організаційні справи. Коломийщина // Громадський голос. - 1932. - Ч. 26. - С. 6.
29. Працюймо в організаційних рядах. Коломийщина // Громадський голос. - 1933. - Ч. 30. - С. 6.
30. Равшер М. Здвиженський храм / М. Равшер. - Снятин, 2008. - 472 с.
31. Радикали про виступ д-ра К. Трильовського // Діло. - 1935. - Ч. 197. - С. 4.
32. Слободян В. З діяльності "Каменярів" у Коломиї й повіті / В. Слободян // Коломия й Коломийщина. 36. споминів і статей про недавнє минуле. - Філадельфія, 1988. - С. 441-454.
33. Ставаймо в організовані ряди. Городенківщина // Громадський голос. - 1934. - Ч. 5. - С. 6.
34. Тридцять другий конгрес УСРП // Громадський голос. - 1933. - Ч. 2. - С. 2-3.
35. Трильовський К. [Іван Гуцуленко] З "органічної праці" в ріднім краю. Каменярі / К. Трильовський // Свобода. - 1932. - Ч. 161. - С. 2.
36. Трильовський К. [Іван Гуцуленко] З "органічної праці" в ріднім краю. Каменярі / К. Трильовський // Свобода. - 1932. - Ч. 163. - С. 2.
37. Трильовський К. [Іван Гуцуляк] З "органічної праці" в ріднім краю / К. Трильовський // Свобода. - 1933. - Ч. 7. - С. 2.
38. Трильовський К. [Клим Обух] Будьмо готові / К. Трильовський // Свобода. - 1937. - Ч. 95. - С. 2.
39. Трильовський К. [Клим Обух] З виборчих переживань під Польщею / К. Трильовський // Свобода. - 1928. - Ч. 58. - С. 2.
40. Трильовський К. З мого життя / К. Трильовський. - Київ-Едмонтон-Торонто, 1999. - С. 23-227.

REFERENCES:

1. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond 2, opys 1, sprava 607, 270 arkush (ukr, polish).
2. State Archive of Ivano-Frankivsk region, fond 2, opys 1, sprava 793, 54 arkush (ukr, polish).
3. Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, fond 362, opys 1, sprava 401, 33 arkush (ukr).
4. Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv, fond 359, opys 1, sprava 327, 59 arkush (ukr).
5. *Svoboda* (1930), 172, p. 2. (ukr).
6. Andrichiv I. (1995), *Youth societies of Galicia: 1861-1939*, Ivano-Frankivsk, 71 p. (ukr).
7. *Hromadskyi holos* (1925), 35-36, p. 2. (ukr).
8. *Hromadskyi holos* (1930), 46, p. 2. (ukr).
9. *Hromadskyi holos* (1928), 1-2, pp. 8-9. (ukr).
10. *Hromadskyi holos* (1932), 3, p. 2. (ukr).
11. *Hromadskyi holos* (1928), 14, p. 6. (ukr).
12. *Hromadskyi holos* (1928), 3, p. 4. (ukr).
13. *Hromadskyi holos* (1928), 4, p. 5. (ukr).
14. *Dilo* (1935), 235, p. 4. (ukr).
15. *Hromadskyi holos* (1933), 50, p. 3. (ukr).
16. *Hromadskyi holos* (1927), 53, pp. 4-5. (ukr).
17. *Svoboda* (1936), 48, p. 2. (ukr).
18. *Svoboda* (1933), 7, p. 2. (ukr).
19. *Hromadskyi holos* (1928), 3, p. 6. (ukr).
20. *Hromadskyi holos* (1933), 51, p. 4. (ukr).
21. Mishchuk M. & Mishchuk A. (2007), Theoretical and practical bases of the organizational activity of Ukrainian Radical Party – Ukrainian Party of Socialist Revolutionaries, *The Knights of homeland Sich-Rifle tradition in history, culture and art of Ukraine of the twentieth century*, Kolomyia, pp. 121-124 (ukr).
22. Musiichuk S. (1965), Reasons for fall Sich organizations in the USA (excerpt from the memoirs), *Hey, there on the hill «Sich» is coming!.. Commemorative book «Sich»*, collected and compiled P. Tryliovskiy, Edmonton, pp. 373-378 (ukr).

23. *Hromadskyi holos* (1927), 49, p. 7. (ukr).
 24. *Hromadskyi holos* (1931), 18, p. 2. (ukr).
 25. *Hromadskyi holos* (1931), 37, p. 3. (ukr).
 26. *Hromadskyi holos* (1931), 26, p. 6. (ukr).
 27. *Hromadskyi holos* (1932), 24, p. 6. (ukr).
 28. *Hromadskyi holos* (1932), 26, p. 6. (ukr).
 29. *Hromadskyi holos* (1933), 30, p. 6 (ukr).
 30. Ravsher M. (2008), *Zdvyzhenskyi temple*, Sniatyn, 472 p. (ukr).
 31. Dilo (1935), 197, p. 4 (ukr).
 32. Slobodian V. (1988), From the activities of «Kamenari» in Kolomyia and Kolomyia district, *Kolomyia and Kolomyishchyna. Coll. the records and papers of the recent past*, Filadelfia, pp. 441–454 (ukr).
 33. *Hromadskyi holos* (1934), 5, p. 6 (ukr).
 34. *Hromadskyi holos* (1933), 2, pp. 2–3 (ukr).
 35. *Svoboda* (1932), 161, p. 2 (ukr).
 36. *Svoboda* (1932), 163, p. 2 (ukr).
 37. *Svoboda* (1933), 7, p. 2 (ukr).
 38. *Svoboda* (1937), 95, p. 2 (ukr).
 39. *Svoboda* (1928), 58, p. 2 (ukr).
 40. Tryliovskiy K. (1999), *From my life*, Kyiv, Edmonton, Toronto, pp. 23–227 (ukr).

Lesia Boichuk

THE SOCIO-POLITICAL ACTIVITY OF K. TRYLIOVSKYI (DURING 1920-1930 YEARS)

The article examines the socio-political activity of K. Tryliovskiy during the 1920-1930 years, which included his participation in the Ukrainian Social-Radical Party, the Ukrainian Social-Radical Party - Left and youth association "Kamenari", folk meeting. As a result of the study it can be concluded that the socio-political activity K. Tryliovskiy was very diverse. Despite his already elderly age, statesman actively participated in election campaigns to the Polish Sejm and Senate. Although new party, created by K. Tryliovskiy, contributed to the development of destructive tendencies among radicals, but then, overcome his own political ambitions, social activist became one of the most active politicians of USRP in Kolomyia county. Understanding the need and importance of cultural and national-patriotic work among youth, K. Tryliovskiy was also one of the leading figures of society "Kamenari" in Kolomyia county, actively supported the development of Sich movement among Ukrainian immigrants in the United States and Czechoslovakia. Thus, his social and political activities made a significant impact on the public life of Galicia, contributed to the rise of national and political consciousness of the Ukrainian in the region and abroad.

Keywords: Kyrylo Tryliovskiy, socio-political activity, Ukrainian Social-Radical Party, Ukrainian Social-Radical Party - Left, "Kamenari", elections.

© Л. Бойчук

Надійшла до редакції 18.01.2013

УДК 94(477.8)

ТВАРИННИЦТВО, ПІДСОБНІ ПІДПРИЄМСТВА І ПРОМИСЛИ - СКЛАДОВІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (1964-1991 рр.)

РОМАН ВЕПРІВ,

здобувач Інституту історії України НАН України, м. Івано-Франківськ

У статті проаналізовано стан й особливості розвитку сільського господарства Прикарпаття, його складові - структуру тваринництва, роль та місце підсобних підприємств, народних промислів. Доведено, що провідною галуззю в сільському господарстві передгірської й гірської зони залишалось тваринництво - виробництво м'ясо-молочної продукції, розведення великої рогатої худоби, свинарство, вівчарство, птахівництво. Традиційні галузі - рілляництво й тваринництво поєднувалися з розвитком допоміжних галузей, які набули широкого розвитку в господарствах Косівського, Долинського, Рожнятівського й Верховинського районів області.

Ключові слова: сільське господарство, тваринництво, колгоспи, допоміжні підприємства, народні промисли.

Постановка проблеми та стан її вивчення. На сучасному етапі державного будівництва в Україні зростає роль регіональних розвідок в історичній

науці, необхідність урахування господарського досвіду, певних відмінностей, подолання усталених стереотипів. Вагомість цієї проблематики визначена не-

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.